

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ
47 НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ ПРОФЕСОРІВ,
ВИКЛАДАЧІВ, НАУКОВИХ ПРАЦІВНИКІВ,
АСПІРАНТІВ ТА СТУДЕНТІВ УНІВЕРСИТЕТУ

Частина I

Секції:

українознавство; російська мова;
історичні дисципліни і право;
філософія; мовознавство; вища
математика; фізичне виховання

Полтава - 1995 рік

СЕНДІЛ БИЦІОЇ МАТЕМАТИКОЇ

ВИБІР ПОРТФЕЛЯ ЦІННИХ ПАПЕРІВ З УРАХУВАННЯМ
РИЗИКУ ЯК ЕВКЛІДОВОА КОМБІНАТОРНА ОПТИМІЗАЦІЯ

Розглянемо задачу з [1], використовуючи ті ж позначення. Якщо поставити задачу: врахувати ризик, то модель з [1] можна трансформувати так. Як інвестиційний ризик для цінних паперів виду j , $j \in J_s$, можна розглядати величину відхилення прибутку від його середнього значення на протязі останніх T_j інвестиційних періодів. Це необхідно для акцій, курс яких має тенденцію до сильних коливань, але середній прибуток, що очікується від них, великий в силу їх здатності до сильного підвищення курсу.

Позначимо σ_{ij}^2 дисперсію (інвестиційний ризик) для цінних паперів виду j , яка обчислюється за формулою

$$\sigma_{ij}^2 = \sum_{t=1}^{T_j} [P(j,t) - a_j]^2 / T_j. \quad (1)$$

де $P(j,t)$ - загальний прибуток в інвестиційному періоді t на одну грошову одиницю вкладень в цінні папери виду j ; a_j - середній прибуток від цінних паперів виду j на одну грошову одиницю, обчислюється за формулами (2), (3) з [1] відповідно.

Часто потрібно враховувати, що курс деякої групи цінних паперів може залежати від стану визначеної галузі економіки (спад в цій галузі визначає падіння вартості на цінні папери данної групи). Для зменшення подібного ризику необхідно розподіляти інвестиції по різних групам цінних паперів. В такому розподілі використовується оцінка співвідношення рівнів прибутковості для кожної пари видів цінних паперів. Це співвідношення може бути представленим величиною коваріації σ_{ij}^2 , яка обчислюється на основі статистичних даних за попередні інвестиційні періоди:

$$\sigma_{ij}^2 = \sum_{t=1}^{T_j} [P(i,t) - a_i][P(j,t) - a_j]. \quad (2)$$

Як видно з (1), (2), при $i = j$ $\sigma_{i,i}^2 = \sigma_{j,j}^2$. Тобто за загальною мірою інвестиційного ризику може слугувати величина

$$R = \sum_{i=1}^n \sum_{j=1}^n \sigma_{i,j}^2 c_i c_j x_i x_j = (cx)^T Q (cx), \quad (3)$$

де Q - $n \times n$ матриця коваріацій для n видів цінних паперів. Тут x_j - кількість пакетів, що купується, для j -го виду цінних паперів, c_j - вартість одного пакету цих паперів.

Інвестор при визначенні портфеля може бути зацікавлений в одержанні заданого середнього прибутку при мінімальному ризику. Відповідна математична модель має вигляд: мінімізувати ризик R , що обчислюється за формулою (3) при обмеженнях:

- на об'єм наявного вільного капіталу:

$$\sum_{j=1}^n c_j x_j < V; \quad (4)$$

- на цілочисловість величин x_j , з урахуванням політики інвестора відносно кількісних інтервалів для x_j :

$$x = (x_1, \dots, x_n) \in E_{\mathbb{N}^n}^{k,n}(B, N), \quad (5)$$

де $E_{\mathbb{N}^n}^{k,n}(B, N)$ - евклідова множина полірозміщень, побудова потрібної реалізації якої описана в [1];

- на мінімальній середній очікуємії прибуток P при формуванні портфелю: $D > P$, де

$$D = \sum_{j=1}^n a_j c_j x_j. \quad (6)$$

Існує математичну модель одержимо, коли інвестор зацікавлений в одержанні максимального прибутку при заданому середньому ризику U . А саме: максимізувати D , що задається формулою (6) при обмеженнях (4), (5) та обмеженнях на ризик $R < U$, де R обчислюється за формулою (3). Побудовані моделі є задачами евклідової комбінаторної оптимізації.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ємель О.О., Ємель Є.М. Математична модель задачі вибору портфелю цінних паперів як задача евклідової комбінаторної оптимізації // В кн.: Тези доп. 46 наук. конф. ... ін-ту. Ч. 1/ Полт. інж.-будів. ін.-т. - Полтава, 1994, - С. 80 - 81.

З М І С Т

Секція українознавства	8
Секція російської мови та літератури.....	1
Секція історичних дисциплін і права	2
Секція філософії	32
Секція мовознавства	51
Секція вищої математики	60
Секція фізичного виховання	76